

Sæt pris på krydsningskalvene

Et udsnit af holdet af krydsningstyre på DKC. Tyrene har Limousine- og Blåkvægsfædre og Holsteinmødre. Tyrene har haft en daglig tilvækst fra fødsel til 8½ måned på 1.430 g. Foto: Peter Hvid Laursen.

Tema

- > Morten Kargo, VFL, Kvæg og Aarhus Universitet
- > Anders Fogh
- > Jehan Ettema, Aarhus Universitet og SimHerd A/S
- > Line Hjortø
- > Kevin Byskov

Produktion af krydsningskalve i Danmark kræver, at mælkeproducenten kan se en økonomisk gevinst. Denne gevinst afhænger af prisen på kalvene. Mælkeproducenten skal som minimum have samme pris for en krydsningskalv som for en renracet malkeacetyr, mens slagtekalveproducenten i gennemsnit på tværs af køn (½ kviekalv og ½ tyrekalv) kan give ca. 600 kr. mere for en krydsningskalv, uden kiloregulering, og stadig opnå samme indtjening som på en renracet malkeacetyr.

En betydelig produktion af krydsningskalve i Danmark kræver, at mælkeproducenterne kan se en betydelig fordel i at bruge kødkvægssæd for derigennem at optimere produktionen.

Som mælkeproducent er overvejelsen derfor, om det er umagen værd at bruge kønssorteret sæd (KSS) og kødkvægssæd med de fordele og ulemper det giver managementmæssigt og økonomisk, eller om han skal fortsætte som vanligt med brug af malkeacesæd til alle køer.

I praksis har vi i de seneste år set et stigende forbrug af kødkvægssæd anvendt på malkekvæg. Forbruget steg eksempelvis fra 35.000 doser i 2012 til 45.000 doser i 2013.

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Krydsningskalvene sælges oftest fra malkekvægsproducenten til en specialiseret slagtekalveproducent. En spørgeundersøgelse viser, at den største andel af krydsningstyrener opdrættes i slagtekalvebesætninger, mens krydsningskvierne sælges til både slagtekalveproducenter og mere ekstensivt opdræt.

Men hvad tjener mælkeproducenten ved at producere kødkvæskrydsningskalve i forhold til udelukkende at producere renracede kalve? Og hvilken pris kan slagtekalveproducenten betale for krydsningskalven for at få det samme dækningsbidrag pr. dag som for en renracet tyrekalv?

Mælkeproducentens overvejelser: Skal – skal ikke?

Prisen for en krydsningsspædkalv

skal findes inden for et interval, hvor mindsteprisen er den pris, hvor mælkeproducenten (ved uændret udskiftningsprocent) overordnet set opnår samme indtjening, som ved alene at producere renracede kalve. Den anden ende af intervallet er den pris, hvor slagtekalveproducenten tjener lige akkurat det samme ved opdræt af en krydsningskalv, som han tjener ved opdræt af en renracet HF-tyrekalv. Dette er illustreret i figur 1.

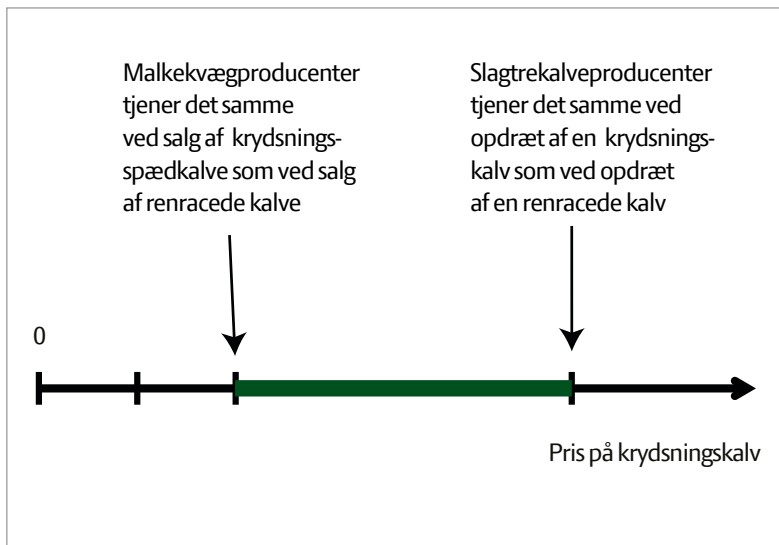
Længden af den grønne planke i figur 1 er afhængig af prisforudsætninger, og af hvilken type krydsningskalv, der produceres. For mælkeproducenten er ligevægtsprisen en gennemsnitspris på en krydsningskviekalv og en krydsningstyrekalv, idet den nuværende pris på kønsorteret kødkvægssæd, som overvejende giver tyrekalve, er

Stigende forbrug af kødkvægssæd

I praksis har vi i de seneste år set et stigende forbrug af kødkvægssæd anvendt på malkekvæg. Forbruget steg eksempelvis fra 35.000 doser i 2012 til 45.000 doser i 2013.

for høj, og drægtighedsprocenten er for lav.

Den maksimale pris, som slagtekalveproducenten kan give, er afhængig af kalvens køn. Derudover er plankens længde afhængig af krydsningskalvens morrace, og her adskiller Jersey sig meget fra de øvrige racer.

Figur 1. Den grønne planke viser det spænd, hvori prisen for en krydsningskalv skal ligge, hvis både mælkeproducent og slagtekalveproducent skal have en økonomisk gevinst.

En 8½ måned gammel krydsningskvi med Limousine far og jersey mor, som indgår i forsøget på DKC. Foto: Peter Hvid Laursen.

Tema

Brug KSS rigtigt!

Når der skal anvendes kødkvægssæd og KSS i en malkekvægsbesætning, er det vigtigt, at KSS anvendes på de avlsmæssigt bedste hundy, samt at kødkvægssæd anvendes på de avlsmæssigt dårligste køer

I denne artikel vil vi først se på den mindste pris, som mælkeproducenten kan producere en krydsningskalv til for at få sine ekstraomkostninger dækket.

Dernæst vil vi se på den maksimale pris, som slagtekalveproducenten kan give for at opnå en indtjening på højde med en renracet kalv. Den reelle salgspris vil ligge et sted mellem disse priser.

Vigtigt at mælkeproducenten bruger KSS rigtigt!

Anvendelse af kødkvægssæd i malkekvægsbesætningerne kombineres ofte med KSS. I langt de fleste tilfælde er brug af kødkvægssæd en forudsætning for at få økonomi i inseminering med KSS.

Når der skal anvendes kødkvægssæd og KSS i en malkekvægsbesætning, er det vigtigt,

at KSS anvendes på de avlsmæssigt bedste hundy, samt at kødkvægssæd anvendes på de avlsmæssigt dårligste køer, som illustreret i figur 2.

Samme indtjening ved samme pris på krydsningskalve og renracede kalve

Økonomisk er der fordele og ulemper for mælkeproducenten ved at anvende KSS og kødkvægssæd i forhold til anvendelse af konventionel sæd.

Fordelene er et højere, avlsmæssigt niveau på de kvier, som planlægges indskiftet, fordi de er afkom efter de avlsmæssigt bedste hundy. Samtidig kan brug af køssorteret sæd reducere kalvedødeligheden hos kvierne væsentligt.

Spørgsmålet er dog, hvad krydsningskalvene skal koste i forhold til renracede Holsteintyrekalve for, at investeringen

i KSS og kødkvægssæd er tjent hjem.

Det øgede, avlsmæssige niveau betyder, at man i en gennemsnitsbesætning vil opnå et øget dækningsbidrag (DB) på 93-155 kr. pr. årsko ved varierende anvendelse af KSS og kødkvægssæd.

Den samlede, økonomiske effekt af anvendelse af KSS og kødkvægssæd i en Holsteinbe-

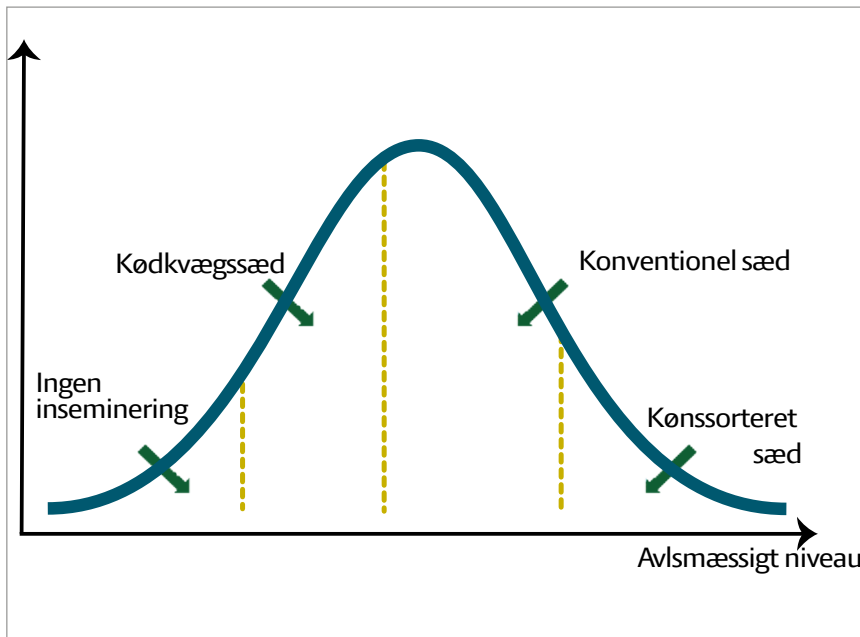
sætning er undersøgt i et simuleringstudie med en besætning på ca. 200 årskøer. Programmet SimHerd er anvendt til beregning af managementkonsekvenser. Programmet Adam er anvendt til beregning af de avlsmæssige konsekvenser. Prisen på kødkvægskrydsningskalve blev i beregningerne sat til +750 kr. ekstra for en krydsningstyrekalv og +50 kr. for en krydsningskviokalv – altså ca. 400 kr. ekstra for en 'gennemsnitskalv'.

Ved intens brug af KSS hos kvier og køer gav det et øget DB i intervallet 15 - 24.000 kr. pr. besætning som vist i tabel 1. Dette beløb svarer ca. til værdien af det avlsmæssige løft, som brugen af KSS afstedkommer. Den øgede brug af KSS betød, at ca. 40 krydsningskalve kunne sælges. Det øgede DB svarer til 375-600 kr. pr. krydsningskalv.

Resultaterne viser, at mælkeproducenten samlet set vil være

Tabel 1. Værdi af øget avlsmæssigt niveau og øget DB ved forskellig anvendelse af KSS og kødkvægssæd i en gennemsnitlig Holstein besætning med konstant udskiftningsprocent (Hjortø et al., 2014).

KSS på kvier, %	40	60	80	40	40	60	60
KSS på 1.-kalvskøer, %	0	0	0	20	40	20	40
Andel, køer ins. m. kødkvæg	17	25	32	21	25	29	32
Værdi af øget avlsmæssigt niveau, kr. pr. årsko	93	116	118	109	117	131	155
Øget DB pr. årsko	75	68	82	98	82	90	113

Figur 2. Inseminering med forskellige typer sæd afhængig af hundyreens avlsmæssige niveau.

Der var stor interesse for krydsningskalvene på Danmarks Kvægforskningscenter (DKC) ved årets grovfoder ekskursion d. 12-6. Foto: Peter Hvid Laursen.

Tema

Økonomisk ligevægt

Det avlsmæssige løft kan betale ekstraomkostningerne til KSS og kødkvægssæd.

økonomisk ligestillet med og uden brug af kønssorteret sæd og kødkvægssæd, selv om krydsningskalvene i gennemsnit kun kostede det samme som en Holsteintyrekalv. Det vil sige, at det avlsmæssige løft kan betale ekstraomkostningerne.

Baggrunden for ovenstående beregninger er en besætning med gennemsnitligt managementniveau. Men hvad sker der, hvis man kan sænke udskiftningsprocenten?

Lavere udskiftningsprocent alene giver ekstra indtjening
Mælkeproducenten vil kunne tjene væsentligt mere, hvis han ikke bruger KSS, og reducerer udskiftningsprocenten, så han kun lige producerer det nødvendige antal kvier ved at inseminere de avlsmæssigt ringeste køer med kødkvægssæd.

Tidligere beregninger viser, at en besætning kan øge DB med ca. 500 kr. pr årsko ved at anvende 30 pct. kødkvægssæd på køerne med den konsekvens, at udskiftningsprocenten falder med 3,5 til 4 procentpoint. Forudsætningerne for dette er også en merpris på 400 kr. for en 'gennemsnitskalv'. Havde merprisen på en gennemsnitskalv været 0, ville DB 'kun' have været øget med 425 kr. Hertil kommer, at der i disse beregninger ikke er taget hensyn til det beskedne, avlsmæssige løft, som følger af, at de ringeste køer ikke føder renracede kalve. En forudsætning for ovennævnte er naturligvis, at besætningens sundhed og reproduktion tillader en reduktion i udskiftningsprocenten. Hvis det er muligt at reducere udskiftningsprocenten enten gennem reduktion af den frivillige ud-sætning eller gennem bedre

sundhed og reproduktion, giver det også en ekstra indtjening, hvis de 'frigivne' dyreenheder kan konverteres til mere mælk.

Mere mælk med de samme dyreenheder

SimHerd-beregninger på en særdeles velpasset Jersey-besætning viser, at DB (uden hensyntagen til det avlsmæssige løft) kun stiger med 25-40 kr. pr årsko, når anvendelsen af KSS til kvier øges fra 10 til 30 pct. og forbruget af kødkvægssæd på køerne øges fra 30 til 50 pct.

Forudsætningerne for dette er en merpris på +250 kr. for krydsningstyre i forhold til rene Holsteintyrekalve og samme pris for krydsningskvier som for rene Holsteintyrekalve. Omkostningerne til pasning og opstaldning af kvieopdræt er imidlertid ikke inkluderet i DB. Hvis det havde været med i beregningerne, ville en stigning i anvendelsen af kødkvægssæd fra 30 til 50 pct. uden ændring af KSS-forbruget forøge DB pr. årsko med knap 500 kr. Årsagen til det er, at besætningen reduceres med 86 kvier. Disse kvier beslaglægger 23 dyreenheder, der alternativt kan konverteres til 16 køer med opdræt, så det i denne besætning er muligt at producere ca. 160.000 kg EKM ekstra indenfor samme 'miljøramme'. For at reducere kviebestanden med 86 styk skal udskiftningsprocenten reduceres fra ca. 40 til 32 pct.

Dette er en voldsom, men alligevel ikke urealistisk reduktion i udskiftningsprocenten, idet besætningen under en udvikelsesfase for tre - fire år siden var nede på en udskiftningsprocent på 28. En reduktion i udskiftningsprocenten giver dog færre fødsler, flere gold dage og mindre selektion, som vist i forrige artikel i hæftet her: 'Færre stykker opdræt kan give bedre økonomi'.

Samme omkostninger fra fødsel til salg

Opdræt fra fødsel til salg giver omkostninger, som skal dækkes, når mælkeproducenten sælger kalven. Modelberegninger fra VFL, Kvæg viser, at omkostninger i form af foder, arbejds løn, dyrlæge, strøelse, staldplads, energi m.v. er 420 kr. pr. kalv for en renracet Holsteinkalv eller en Holsteinkrydsning. Tilsvarende er omkostningerne 350 kr. pr. kalv for en Jerseykrydsning. Omkostningerne er ens uanset kalvens køn.

De beregnede omkostninger hos Holstein stemmer godt overens med resultaterne fra en spørgeundersøgelse, som over 400 mælkeproducenter, der har fået krydsningskalve i 2013, har besvaret. Mælkeproducenterne vurderede meromkostninger ved opdræt af krydsningskalve i forhold til renracede kalve. Hos Holstein svarede 75 pct. af besætningerne, at der ikke er meromkostninger ved at opdrætte en krydsningskvie- eller tyrekalv,

Omkostninger fra fødsel til salg

Opdræt fra fødsel til salg giver omkostninger, som skal dækkes, når mælkeproducenten sælger kalven.

Modelberegninger fra VFL, Kvæg viser, at omkostninger i form af foder, arbejds løn, dyrlæge, strøelse, staldplads, energi m.v. er 420 kr. pr. kalv for en renracet Holsteinkalv eller en Holsteinkrydsning.

mens de resterende vurderede, at omkostningerne var lidt højere for krydsningskalve.

Summa summarum for mælkeproducenten

Konklusionen er altså, at mælkeproducenten kan producere krydsningskalvene til samme pris som renracede kalve, i særdeleshed, når det kombineres med en nedsat udskiftningsprocent. Heri er ikke taget stilling til prisforholdene mellem en krydsningskvie og en krydsningstyre.

Det vil sige, at den venstre ende af den grønne planke i figur 1 findes ved en gennemsnitspris på krydsningskalve svarende til prisen på rene Holsteintyrekalve. Ved denne pris

En 8½ måned gammel krydsningstyre med Blåkvæg far og Holstein mor, som indgår i forsøget på DKC. Foto: Peter Hvid Laursen.

Tema

Billederne her i artiklen stammer fra det igangværende forsøg med kødkvægskrydsningskalve på DKC.

Disse skal slagtes ved en alder af 12 måneder.

får mælkeproducenten kun lige dækket sine omkostninger, og der er ingen incitament til at producere krydsningskalve. Hvis der skal produceres et stort antal krydsningskalve, skal prisen derfor være højere.

Der er ikke foretaget tilsvarende beregninger, som inddrager de avlsmæssige konsekvenser med specifikke Jerseyforudsætninger. Der er imidlertid ingen væsentlige grunde til konklusionen om, at det avlsmæssige løft kan betale for de ekstra omkostninger, der er ved brug af KSS og kødkvægssæd, ikke også gælder for Jersey. Derfor skal prisen på en gennemsnitlig kødkvægskrydsningskalv som minimum blot overstige omkostningen ved opdræt i de første leveuger, for at brug af KSS og kødkvægssæd er aktuelt i en Jerseybesætning.

Hvilken merpris giver samme indtjening for slagtekalveproducenten?

Kalkuler fra slagtekalverådgivningen på VFL, Kvæg viser, at når en krydsningstyrekalv koster 600 kr. mere end en renracet Holsteintyrekalv uden kiloregulering, har krydsningskalven et restbeløb, som er 40 øre højere pr. foderdag, når både krydsningskalven og den renrace kalv leveres som Dansk Kalv.

Beregningerne viser også, at levering til Dansk Kalv er der, hvor der tjenes mest, når der tales om opdræt af renrace tyrekalve. Leveres krydsningstyrekalvene derimod under otte måneder, kan der tjenes 1,44 kr. mere pr. dag i forhold til renrace tyrekalve. Det vil sige, at slagtekalveproducenten ifølge VFL's beregninger vil kunne

give et tillæg på 915 kr. (uden kiloregulering) for krydsningstyrekalven og stadig have samme, daglige restbeløb. Ifølge samme beregninger kan krydsningskvier give samme restbeløb til slagtekalveproducenten ved en spædkalvepris, som uden kiloregulering er 140-370 kr. højere end prisen for renracede tyrekalve. Dette er under forudsætning af, at mellem 50 pct. (140 kr.) og 100 pct. (370 kr.) af kvierne slagtes under otte mdr., og at kvierne kan trække en koblet præmie. I veldrevne slagtekalveproduktioner vil mere end 75 pct. af krydsningskvierne veje over 160 kg ved otte måneder og dermed kunne trække en præmie.

Disse modelberegninger kan sammenlignes med foreløbige resultater fra praksis. Resultater fra Danmarks største slagtekalveproducent, I/S Kjargaarden i Sunds, viser, at man kunne have betalt 1.000 kr. ekstra for en krydsningstyrekalv og stadig have haft det samme restbeløb pr. dag som for en renracet Holsteinkalv. Derimod ville man kunne betale ca. 200 kr. ekstra for en krydsningskvie (inklusive præmie) for at kunne opnå samme, daglige restbeløb som for en renracet Holsteinkalv. Beregnin-

gerne er baseret på kalve, som er slagtet inden for det sidste år. Resultater fra praksis viser således, at den højre ende af den grønne planke for krydsningstyrekalve (se figur 1) er +1.000 kr. i forhold til en Holsteintyrekalv (uden kiloregulering) og +250 kr. for krydsningskvier.

Slagtekalveproducenten kan ifølge VFL, Kvægs beregninger betale HF-notering minus 90 kr. for en Jerseykrydsningstyrekalv for at opnå samme, daglige restbeløb, som en renracet Holsteintyrekalv. Jerseykrydsningskviekalvene kan derimod (uanset indkøbsprisen) ikke give slagtekalveproducenten et dagligt restbeløb på højde med renracede Holsteintyrekalve, selv med kviepræmie.

Husk at krydsningskalve ikke er ens

Der er således en forskel i prisen på en spædkalv, afhængigt af om faderen er malkerace eller kødrace. Men ved pris-sætning af krydsningskalvene er det også vigtigt at være opmærksom på, at krydsningskalvene ikke er ens, fordi fædrenes produktionsegenskaber ikke er ens. Forskellene i produktionsegenskaberne for kødkvægstyre kan findes på LandbrugsInfo

Slagtekalveproducenten kan betale op mod 1.000 kr. ekstra for en krydsningstyrekalv og ca. 200 kr. ekstra for en krydsningskviekalv.

Begge priser er uden kiloregulering.

under 'Kvæg > Avl > Avlsværdital for malkekvæg'.

Konklusion

Salgsprisen på krydsningskalve beror på en forhandling mellem køber og sælger. Lader man markedskræfterne råde, vil prisen lægge sig op mod den højre ende af planken, som er plus 600 kr. for en gennemsnitskalv, fratrukket omkostninger til besvær med håndtering af to typer af kalve.

Det må dog forventes, at en del slagtekalveproducenter med et stigende udbud af krydsnings-spædkalve vil indrette sig på flere typer kalve, hvorfor de ekstra omkostninger på sigt vil være ret små.